

563

DECANUS
COMMUNITATIS

Studiibonarum Artium & Philosophiæ

ad

Renunciationem Baccalaureorum

suarum disciplinarum

in instantem proximè Saturni

diem

invitat.

DECANUS
COMMUNITATIS

Stadtberrn Atter & Philologis

Rechnung über die

in

dem

in

F. N. R. F.

Non ita diu est, cum ad Solennitatem Baccalaurealem Communitatis nostræ invitaturi quædam de Plautinismo, id est, Plautinizante, ut sic loquamur, dictione Taubmanni commentaremur. (a) Simili conditione & fine nunc iterum scribimus. Nil impediet ergò, quo minus jam causam & qualitatem ejus rei exponamus, ut alia occasione facturos nos tunc receperamus, postquam vidissemus, quæ eò tempore complenda erat charta, eam vix aliud, quam quæ ad naturam, quem dixi, Plautinismi intelligendam pertinerent, capturam esse. Et causa quidem non alia est, quam nimium æstimum, quò in Plautum propensus Taubmannus fuit. Cujus amoris licet multa indicia in scriptis ejus se prodant, eorum tamen duo tantum jam notasse sufficiet. Alterum est, quòd, quicquid à Criticis contra Plautum etiam non sine causa dici potest, diluere conatur. (b) Alterum verò, quòd omnia, quæ viri etiam boni magnifacere solent, postponenda censet, modo Plauti non solum scriptorum, sed & ossium aliarumque rerum reliquias habere

A 2

pos-

(a) Affixa publicè promotionis intimatione Dom. XXIV. post Trinitatis A. R. S. M. DC. XCVI. (b) Fit id in Dissertat. de Lat. Ling. p. m. 62. seqq.

possit. (c) Credoque, non ex alia re tantum amorem in Plautum excitatum esse, quam quod, quam lepiditatem ingenii natura Comico olim tribuerat, eam & post tot secula elapsa iterum in Taubmanno finxerat. (d) Circa qualitatem expedienda est quaestio, vitiorum an virtutum censu Plautinum Taubmanni loqvendi scribendique genus sit habendum. Equidem execror ex animo factum istorum, qui ut in superiori Germania viventibus omnem, quæ ab eruditione haberi potest, laudem adimunt, ita nihil insulsius dici posse clamant, quam quæ in Taubmanni encomia proferantur. Quo consilio Fabricium Taubmannum taxavisse, Fellerus b.m. autor est. (e) Neq; audeo etiam de viro iniquè judicare, qui consentientibus plerorumq; eruditorum suffragiis punctum omne fert, & cujus carminibus Veneres etiam Charitesque multæ insunt. Sed & Sol non est sine maculis. Siq; rigorem adeò adhibere velim, quædam arguenda esse, dissimulare non possum. Ut ferendum enim censeam, ad risus movendos aptissimas sententias in dissertatione de lingua latina poni, quòd, velut veteres Comici Fabulis suis vitia hominum in visorum in voluptatem spectatorum taxare consueverant, sic & Taubmanno hoc loco propositum fuit venditores laureæ poeticæ exagitare; vix tamen

excu-

(c) Colligi hoc quodammodo potest ex Epigrammate ad Bernhardum Prætorium Melodæf. p. 414. cujus distichon ultimum ita se habet:

Mallem ego pistrinum molitoris cernere Plauti,
Quàm Capitolini maxima templa Dei.

(d) Indicat hoc Fellerus l. in priori programme citato, quando in Plauto invenisse Taubmannum *stomachi sui comicum* cœset, (e) l. sup, cit.

excusari posse, persuasum est, quod quæ ad Plauti similitudinem accedunt, cætera in omni carminum genere; & in epico & in lyrico, & in aliis promiscuè usurpavit. Neque enim ad gravitatem epicam apta sunt, quæ festivitatem comicam decent. Sique carminis maxima virtus perspicuitas est, quomodo ista inter tot antiqua & minus usitata vocabula salva esse possit, non apparet. Quin quemadmodum catachresticæ locutiones stylum Latinum devenustant, sic obscenæ Christianum lædunt. Perspectum quidem est, ipsum jam Taubmannum pro se dixisse videri posse, quando Plautum excusaturus, quòd & antiqua ponat, & obscenos jocos admisceat, utrumque illum rectè fecisse censet, non solum, quod antiquis & obscenis parcè utatur, verum etiam, quod & in Virgilio & in Cicerone similia reperiantur. (f) Sed cavendum est, ne existimemus, si vel maximè Plautus excusatus ita sit habendus, pari ratione Taubmannum hac defensione pro se uti posse. Impedit enim triplex causa. Primùm non eo tempore Taubmannus scripsit, quò nondum constabat, verba illa, quæ à Plauto, Cicerone & Virgilio adhibentur, antiquata esse, ut fortè ævo Ciceronis & Virgillii ignoratum est. Indeque, dum ad sumum decorem Latinum sermonem primi adduxerunt, quædam sordium antiquarum adhærere sine culpa poterant, quas qui sequuntur, vitare debent; perinde, ut qui Germanicam linguam primi excolere cœperunt, subinde unum atque alterum verbum antiquum inspergunt, à quo immunes sunt, qui post eos scripserunt. At verò secundo & Plautus, cum Comico, festivoque adeò scribendi genere delectaretur, eique soli incumberet, non

(f) de L. L. p. 62, seqq.

poterat non etiam festiva constanter sectari. Sed Taubmannus & res sacras salibus Plauti condire conatur. Tandemque Christianos decet ab omni sermonis impuritate abstinere. Sed tamen nec, quæ pro Plauto adducuntur, omnia vires objectorum argumentorum prorsus enervant. Ad vitio Comico data verba obsoleta & minus in vulgus nota respondet Taubmannus, partim non omnia pro obsoletis habenda esse, quæ ab imperitis & ad veteres reconditoris doctrinæ scriptores legendos vel tempore vel torpore non admisissis pro obsoletis habeantur, (g) partim omnibus classicæ notæ scriptoribus commune esse, quòd obsoleta quædam usitatis interponant. (h) Sed quis non videt, longè petitas has incrustationes maculas Plauti quidem tegere, non verò abolere. Primum enim & id ipsum, quòd non nisi à paucis & rarò usurpantur, indicio est, verba minus usitata communi Latinè loquentium consensu, qui solus Latina verba facit, civitate, de qua quæritur, vel nondum esse donata, vel iterum exclusa. Et qui obsoleta in classicæ notæ aliis scriptoribus occurrentia cum obsoletis Plauti verbis componet, tanto ea discrimina distare inter se animadvertet, quanto pallium mendici, quod ex versicoloribus panniculis studio consutum est, differt à veste viri honesti, cui casu & non animadvertenti detriti quid linteï adhæsit. Obscœnitas Plauti æq; insufficienter purgatur. Nam & obscœnos Plauti jocos fatetur ipse Taubmannus. (i) Et quæ de obscœnitate erudita in vocibus poma, saltus, hortus, fundus, concha, navis, dividere, concidere, scindere, cadere scribit, (k) hoc majus crimen habent, quòd

(g) l. c. p. 79. (h) l. c. p. 63. (i) l. c. p. 70. (k) l. c. p. 71. seqq.

quòd non obscœnitate ipsa solùm sic Comicus delectatus fuit, sed & innocentia vocabula, & per se ad exprimendas res honestas nata turpibus sensibus corripit, ut Petronius Arbiter hoc magis damnandus est, quod elegantissimæ Latinitati rerum, de quibus agit, scœditate & lascivia vitium obtulit. At tandem tamen multi viri eruditi fuerunt, qui prolixissimis laudibus Plautum cohonestarunt, ipsumque vel omnium poetarum ingeniosissimum, politissimum, festivissimum appellarunt, vel eo ad locupletandam orationem Latinam & facultatem sermonis, copiamque verborum nihil esse utilius judicarunt. (1) Sed ut & quidam non obscure scœditatem & in sententiis ludentes inventiones arguunt, quando pro ingenioso & festivo venditant, ita quæ de discenda Latina lingua dicuntur, non prius de sermone Plauti dicta probando iudicio esse intelligenda sunt, quàm à turpitudinibus, obsoletis, minus usitatis, & ad risum excogitatis descriptionibus & inventionibus separatus est. Nolimus igitur nos, ut Taubmannus, in omni sc̄riptionis genere ingenium Plauti sequi. Potiusque elegantem sermonem credimus, qui ex verbis & sententiis constat, quæ ad omnem purè loquentium familiarem consuetudinem quàm proximè accedunt. Inque eò etiam egregiè versati deprehensi sunt, quos in conspectum producimus, & stirpe, & ingeniis & studiis ornatisimi juvenes,

JOH. ADAMUS Scherzer / Lipsiensis,
JOH. HEINRICUS Bihler / Dresdensis,
JOH. CHRISTOPHORUS Bihler / Dresdensis,
JOH. FRIEDERICUS Fritsch / Chemnicensis Misnicus,
Gottlob Friedrich Jenichen / Lipsiensis,
JOH. FRIEDERICUS HOMELIUS, Lipsiensis,

(1) l. c. p. 56, 57, 58.

JOH. ELIAS WEISSIUS, Leucopetræus Misnicus,
FRIEDERICUS DASDORFF, Reichenbachiô-Va-
riscus,

GODOFREDUS ERNESTUS Müller / Stolbergâ.
Misnicus,

JOH. Ehrenfried ERNESTI, Rochlitiensis Misnicus,
JOH. ADAMUS Mühlford / Ilenburgensis Misnicus,
GEORGIUS WILHELMUS Christ / Grosjenevvi-
zensis Silesius,

Gottfried Zeige / Kreibaviâ - Silesius,

ERDMANNUS UHSEUS, Gubenâ - Lufatus,

DAVID Mötig / Muscavia - Lufatus,

SEBASTIANUS Seydel / Chemnicensis Misnicus,

JO. DANIEL LONGOLIUS, Bischofsverda - Misnicus,

ANDREAS CHRISTOPHORUS CALVISIUS,
Qvedlinburgô - Saxo.

Neque solum a puritate sermonis commenda-
mus. Sed in ipsis etiam Philosophiæ studiis profectus
non contemnendos fecerunt. Examine enim consue-
to tentati digni omnes apparuerunt, quos collatis pri-
morum Facultatis nostræ honorum titulis ad tentanda
majora excitaremus. Ad futurum itaque Saturni diem
H. L. Q. S. Bonarum Artium & Philosophiæ Bacca-
laureos renunciabimus. Qui honores ut hoc solenniùs
conferantur, Rectorem Academiae Magnificum, utri-
usque Reipublicæ Proceres, ut & Studiosæ juventutis
Nobilissimum Ordinem, quibus fas est, & decet, obse-
quiis studiisque rogamus, ut qua antea consueverunt
præsentia, ea & nunc propensum in nos resque nostras
affectum declarent. Non erit, quo non vel simili vel
aliis etiam quibuscunque occasionibus reciproca offi-
cia ad compensandam exhibitam nobis promptitudi-
nem deferre iterum studebimus PP. Dom. Qua-
simodogeniti A. R. S. M. DC. XCVII.